

Kan je agro-ecologie leren?

Peut-on apprendre l'agroecologie?

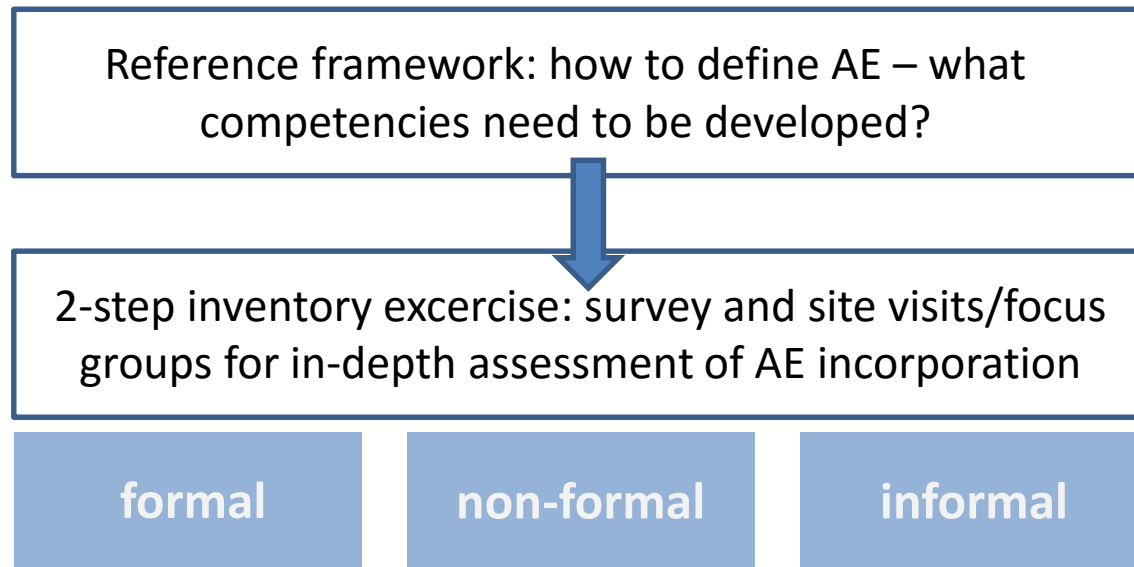
ILVO
Instituut voor Landbouw-
en Visserijonderzoek

Lies Debruyne
Laure Triste

Agroecology in Action
9/12/2016

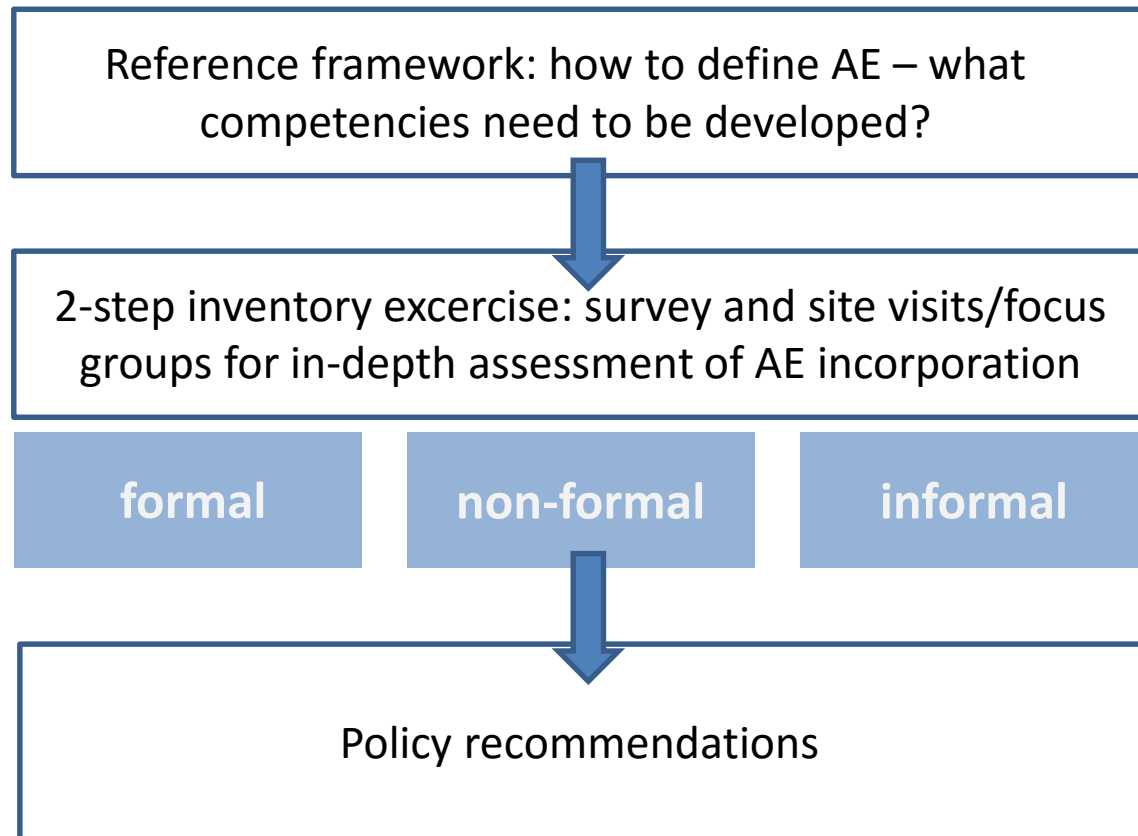
AE as a leverage for education for sustainable agri- and horticulture

Educational landscape

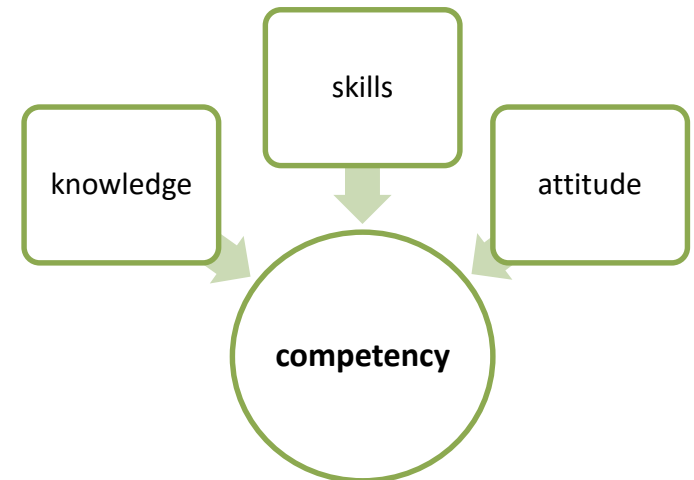
Formal	Non-formal	Informal
School	Institution, outside school	Everywhere
Structured, arranged	Structured, arranged	Unstructured, spontaneous
Extrinsic motivation	Usually more intrinsic	Intrinsic motivation
Obligatory	Usually voluntary	Voluntary
Teacher-led	Teacher-led	Usually learner-led
Learning evaluated	Usually not evaluated	Not evaluated

AE as a leverage for education for sustainable agri- and horticulture

AE competencies: what makes an AE farm(er) different?

- Systemic approach
- Strong interconnection of ecological and socio-economic aspects
- Access to and development of different knowledge, skills and attitudes

What makes an agroecological farmer different?

- Literature sources: e.g. ESD, M.Sc in Agroecology

VESTIA+D : Beroepscompetenties voor duurzame ontwikkeling	
Competentie V: Verantwoordelijkheid Een duurzame professional draagt verantwoordelijkheid voor het eigen werk.	Competentie E: Emotionele intelligentie Een duurzame professional leeft zich in in waarden en gevoelens van anderen.
Competentie S: Systeemgerichtheid Een duurzame professional denkt en werkt vanuit een systeemvisie.	Competentie T: Toekomstgerichtheid Een duurzame professional denkt en werkt vanuit een toekomstperspectief.
Competentie I: persoonlijke inzet Een duurzame professional zet zich persoonlijk in voor duurzame ontwikkeling.	Competentie A: Actievaardigheid Een duurzame professional treedt besluitvaardig en handelingsbekwaam op.
Plus: Disciplinaire competenties voor duurzame ontwikkeling	

Lieblein

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Journal of Sustainable Agriculture

ISSN: 1044-0046 (Print) 1540-7578 (Online) Journal homepage: http://www.tandfonline.com/doi/journal/10.1300/J054v22n03_10

Agroecology: The Ecology of Food Systems

C. Francis, G. Lieblein, S. Gliessman, T. A. Breland, N. Creamer, R. Harwood, L. Salomonsson, J. Helenius, D. Rickerl, R. Salvador, M. Wiedenhoef, S. Simmons, P. Allen, M. Altieri, C. Flora & R. Poincelot

To cite this article: C. Francis, G. Lieblein, S. Gliessman, T. A. Breland, N. Creamer, R. Harwood, L. Salomonsson, J. Helenius, D. Rickerl, R. Salvador, M. Wiedenhoef, S. Simmons, P. Allen, M. Altieri, C. Flora & R. Poincelot (2003) Agroecology: The Ecology of Food Systems, Journal of Sustainable Agriculture, 22:3, 99-118, DOI: 10.1300/J054v22n03_10

To link to this article: http://dx.doi.org/10.1300/J054v22n03_10

Agroecology

What it is and what it has to offer

Laura Silici

Issue Paper

June 2014

[iied](http://www.iied.org)

What makes an agroecological farmer different?

- Literature sources: e.g. ESD, M.Sc in Agroecology
- **Focus group meetings**

THEMA: SYSTEEMDENKEN												
competenties	link/synoniem met?			kennis/vaardigheids/attitude			voor wie?			Nodig voor AE?		
	1	Kennis van landbouw- en agrovoedingssysteem (deze kennis omvat kennis over de verschillende elementen, en hoe deze met elkaar in verbinding staan, maar ook kennis over de verschillende actoren en hun wereldbeeld)	3,6,9	omvat veel verschillen	K	K	landbouwer, onderzoeker, leerkracht	AVK			ja	ja
2	Kunnen omgaan met complexiteit	3	3	3	V	V	landbouwer, onderzoeker	AVK		ja	nee	
3	Competentie voor systeemdenken en omgaan met complexiteit	2,1			V	V/A	landbouwer, onderzoeker	AVK		ja	nee	
4	Competentie voor anticiperend denken	2,1			V	V	onderzoeker	AVK		ja	nee	
5	Balans maken tussen lange en korte termijn doelstellingen	10			V	K/V	landbouwer	AVK		ja	ja	
6	Inzicht in de manier waarop natuurlijke, sociale en economische systemen werken en hoe ze met elkaar zijn vervlochten	1,9			K	K	landbouwer	AVK		ja	ja	
7	specifieke kennis van al de relevante topics (kringlooplandbouw, ecologische landbouw, bodembeheer, agro-ecologie, omgevingsmanagement...)				K	K	iedereen	AVK		ja	ja	
8	systeemanalytisch denken	13,17	3	3	V	V	onderzoeker	AVK		nee	nee	
9	De noden, waarden en interesses herkennen van alle stakeholders	6,1	11, 16									

What makes an agroecological farmer different?

- Literature sources: e.g. ESD, M.Sc in Agroecology
- Focus group meetings
- **In-depth interviews with agroecology experts**

6 key competencies

To think and act from a systems perspective

Commitment

Observation and creativity

Critical reflection

Autonomy

Social openness

To think and act from a systems perspective

“Het gaat niet om de plant, het gaat niet om het veld, het gaat niet om de opbrengst, het gaat om het systeem. Dit betekent dus focus op interactie.”

“Il ne concerne pas la plante, ni le champ, ni le rendement, mais il concerne le système. Donc le focus sur l’interaction est le plus important.”

Commitment

“Het is heel confronterend en hard om die zoektocht [naar agro-ecologie] te maken

“La recherche de l’agro-écologie est affrontement et dure pour un agriculteur.”

Observation and creativity

“Dus het gaat eigenlijk vooral over waarnemen, waarnemen, waarnemen. (...) Maar ook de dingen waarnemen als ze niet zichtbaar zijn met de ogen. Waarnemen is veel breder dan kijken of luisteren of ruiken”

“Donc, l’observation est vraiment principalement. Les compétences, c’est l’observation, l’observation, l’observation [...] Mais aussi être capable d’observer quand les choses sont invisible pour l’oeil. L’observation compris beaucoup plus que regarder ou écouter ou sentir.

Critical reflection

- “Einstein zei op ne gegeven moment: Een student mag niet bedolven worden onder pakken leerstof, hij moet z’n creativiteit zelf nog kunnen bewaren. Dat is in de landbouw juist hetzelfde. Ge moogt niet enkel maar pakken wat ge leest, maar ge moet zelf nog kunnen nadenken. [...] Maar eigenlijk noemen ze dat boerenverstand”
- *“Einstein a dit: Un étudiant ne peut pas devenir enterré sous des matériels de l’apprentissage, mais il doit être capable de garder sa créativité. C’est juste le même dans l’agriculture. On ne peut pas seulement adopter qu’on lise, mais on doit être capable de penser par lui-même. [...] Mais en réalité, on l’appelle le bon sens”.*

Emancipation/Autonomy

“Agro-ecologie is gebaseerd op mensen in het centrum van een systeem, en op een autonomie van beslissing nemen [...] en hij baseert zijn beslissingen op observatie.”

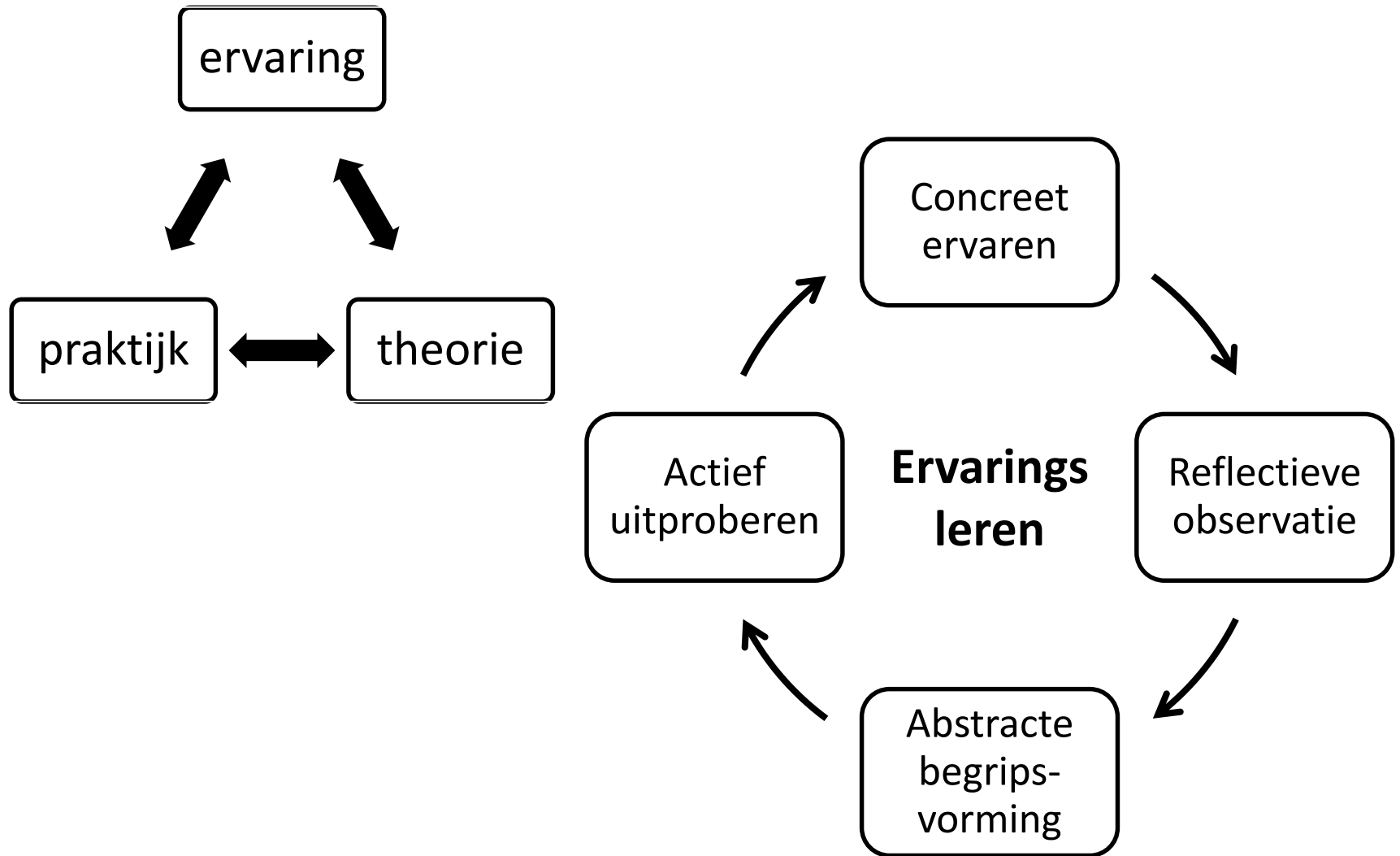
“L’ agro-écologie est fondé sur des personnes dans le centre d'un système, et sur l’autonomie de prendre des décisions [...] et les décisions de l’agriculteur sont guidé par l’observation”.

Social openness

“gaan kijken naar elkaars bedrijf en elkaar bevragen op het bedrijf en advies geven en kijken en zo. En ja, da's wel leuk. Ik vind dat eigenlijk de vruchtbaarste momenten, dat je zo bij mekaar op het bedrijf zit”

“Visiter les entreprises des autres et demander des questions sur l'entreprise et donner des conseils, et regarder, et ... . Oui, c' est chouette. Je pense en fait que ces visites sont les moments les plus fertiles”.

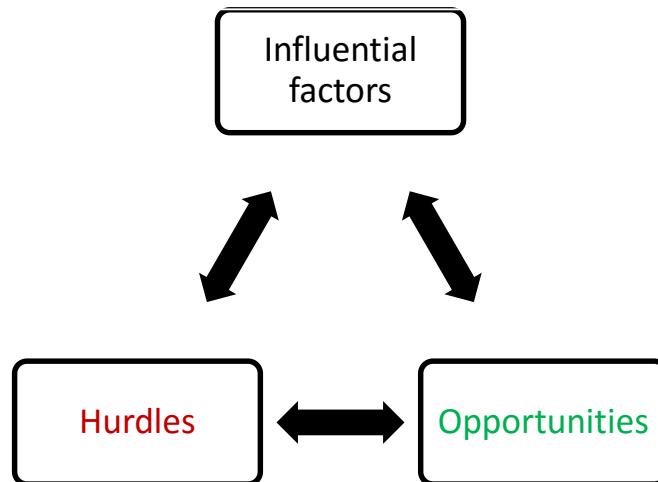
Competency development

Preliminary results (formal, non-formal)

- Importance of the key competencies is acknowledged by stakeholders at all levels
- However, AE incorporation is generally low, and fragmented

- Societal level
- School/institute level
- Classroom level

Interactive session – Part I

- Hoe kunnen we best inzetten op het ontwikkelen van deze competenties?
- Comment pourrions-nous encourager le développement de ces compétences?

Interactive session – Part II

- Is het huidige educatieve landschap hiervoor geschikt, of bestaan er nog hiaten?
- Est-ce que le domaine de l'éducation et de la formation agricole convient a cet effet, ou pouvez-vous détecter des lacunes?

Interactive session – conclusion

- Volunteers?
- Feedback forms in your folder or online
- Forum 10/12

Dank u wel Merci

Instituut voor Landbouw-
en Visserijonderzoek
Burg. Van Gansberghelaan 115 bus 2
9820 Merelbeke – België
T + 32 (0)9 272 23 58
F +32 (0)9 272 23 41

laure.triste@ilvo.vlaanderen.be
lies.debruyne@ilvo.vlaanderen.be
www.ilvo.vlaanderen.be

Vlaanderen
is landbouw & visserij

ILVO
Instituut voor Landbouw-
en Visserijonderzoek